

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



פורים, ה'תשל"א

חלק ד – יו"ל לש"פ ויקהל, מבה"ח אדר-שני, ה'תשע"ו



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקהל, מבה"ח אדר שני הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתוועדות חג הפורים ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל בשבועות הקודמים, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' תשא, ח"י אדר, ה'תשנ"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.



Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

לח. בנוגע לימי הפורים — שעליהם נאמר "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (כמסופר במגילה בארוכה) — יש להתעכב גם על השם שבו נקראים ימים אלו²³⁶.

ובהקדמה — שאין זה שם הסכמי (כהלשון בספרי חקירה)²³⁷, היינו, שכדי שידעו שמדברים אודות ימים מסויימים התדברו והסכימו לקרותם בשם זה, אלא זהו שם ע"פ תורה, שמורה על תוכן הענין, ולא רק התוכן החיצוני, אלא גם התוכן הפנימי — נשמת הענין, כמובן מהמבואר בשער היחוד והאמונה בתחלתו, ש"שמו אשר יקראו לו בלה"ק" ממשיך את החיות כו' (וכפי שמבאר בהגהה בסופו, ש"כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית שמורה על ציור ההמשכה והתגלות האור כו"), וכתורת המגיד²³⁸ הידועה על הפסוק²³⁹ "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו", ש"שמו" "אשר יקרא לו האדם" הוא ה"נפש חי" של הדבר הנקרא בשם זה.

וכמבואר בשל"ה²⁴⁰ במה התבטאה חכמתו של האדם ("חכמתו מרובה משלכם"²⁴¹) שידע לקרות השם "שור" וכיו"ב — שהכיר את הנשמה, השורש והמקור של כל דבר כפי שהוא למעלה, וכמו בנוגע לשור, ששרשו בשור שבמרכבה, ולכן ידע שגם למטה צריכים לקרותו בשם "שור"; והרי מובן שהשם "שור" למעלה אינו שם הסכמי כדי שידעו במה המדובר, אלא שע"י ג' האותיות ש' ו' ר' (ודוקא בסדר זה) נמשכת מציאות כזו שהיא השור שבמרכבה, ועד שמזה נמשך גם השור שלמטה. ומזה מובן גם בנוגע לימי הפורים האלה, שכיון שזהו שם שניתן בתורה, הרי זה מורה על תוכן הענין.

לט. ובכן: בפשטות הכתובים נאמר²⁴² "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור" — שהרי המן "הפיל פור גו"²⁴³, בחשבו שאינו לטובת בני, אלא שלאח"ז "נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"¹³⁶. וזהו א' התירוצים על השאלה שאם זה "על שם הפור", היו צריכים לקרותו "פור", ולא "פורים" — דכיון שישנו הפור כפי שרצה המן ("הפיל פור הוא הגורל לפני המן"²⁴³), וכפי שהי' אח"כ באופן ש"נהפוך הוא", הרי ישנם שני ענינים ב"פור" — "פורים".

240) בהקדמה בית המקדש (יד, א).

241) ב"ר פי"ז, ד. וש"נ.

242) אסתר ט, כו.

243) שם ג, ז.

236) ראה גם שיחת פורים תשכ"ו סל"ב

(תו"מ חמ"ו ס"ע 167 ואילך). וש"נ.

237) ראה גם תו"מ חנ"א ע' 77. וש"נ.

238) אור"ת בתחלתו (סי"ד).

239) בראשית ב, יט.

וענין זה הוא באופן שמדגישים את שניהם — לא רק "פור" לשון יחיד, כפי שהי' לאמיתתו של ענין לטובתם של ישראל — כיון שזוהי טובה שניכר שבאה מצד הפיכת הפור שהפיל המן, וכמדובר לעיל (סכ"ט-לו) בענין "ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע", שזוהי ישועה שלא בערך, כיון שבאה מה"צרה" עצמה.

וע"ד כללות הענין ד"יתרון האור מן החושך"²⁴⁴, ויתירה מזה: "אתהפכא חשוכא לנהורא"²⁴⁵ — שהרי יתרון האור מן החושך יכול להיות באופן שהם אחד על יד השני, אך ישנו ענין נעלה יותר באור — אתהפכא חשוכא לנהורא, שהחושך עצמו יאיר, כמ"ש²⁴⁶ "לילה כיום יאיר", שזוהו תכלית העילוי שיש באור (כמו שמה"מיצר" נעשה "מרחב", ומה"צרה" נעשה "צהר"), כמבואר בכ"מ בארוכה²⁴⁷.

ועד"ז בנוגע לפורים — שאין זה רק ה"פור" כפי שהוא לטובת בני" מצד עצמם, אלא "פורים" לשון רבים, כפי שנהפך מהפור שהפיל המן, שבזה מודגשת מעלתם של ישראל לא רק כפי שהם מצד עצמם, "מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו"²⁴⁸, אלא שגם מצד הדרגא ד"אח עשו ליעקב" הנה "ואוהב את יעקב"²⁴⁹.

מ. אך עדיין צריך להבין:

במגילה עצמה נאמר "הפיל פור הוא הגורל", והיינו, שכיון שתיבת "פור" אינה בלשון הקודש, אלא בלשון פרס ומדי, צריכים לפרש ולומר: "פור הוא הגורל". וא"כ, כשנקבע היו"ט "על שם הפור" עבור בני", היו צריכים לקרותו "גורל", או בלשון רבים (כמו "פורים") — "גורלות"?! ואין לומר שתיבת "פור" היא מהתיבות בלשון קודש שנשארו מעורבות בשבעים לשון [כמדובר פעם בארוכה²⁵⁰ בענין "טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים"²⁵¹, שמבואר במפרשים²⁵² שאין הכוונה שהכניסו בתורה התיבות "טט" ו"פת" מלשונות כתפי ואפריקי, אלא שבלשונות כתפי ואפריקי נשארו התיבות "טט" ו"פת" מלשון הקודש, כמו בשאר הלשונות, ועד"ז בנדו"ד, בנוגע לתיבת "פור" בלשון מדי

244	קהלת ב, יג.
245	ראה זח"א ד, א. הובא בתניא ספ"י.
246	תהלים קלט, יב.
247	ראה ספר הערכים חב"ד ערך אור
—	ביחס לחשך ס"ח (כרך ב ס"ע תקעה
	ואילך). וש"נ.
248	נוסח התפלה — לפני תפלת השחר.
249	מלאכי א, ב.
250	ראה שיחת ש"פ ואתחנן תשכ"ט
	סי"ב (תו"מ חנ"ז ס"ע 201).
251	סנהדרין ד, ב. וש"נ. הובא בפרש"י
	עדה"ת ס"פ בא.
252	ראה של"ה תט, ב. הובא באוה"ת
	ואתחנן ע' שכו.

ופרס] — כי, אם תיבת "פור" היא בלשון הקודש, לא היתה המגילה צריכה לפרש "פור הוא הגורל";

וכיון שנאמר "פור הוא הגורל", הרי מובן, ש"גורל" הוא בלשון הקודש, ו"פור" הוא בלשון פרס ומדי. ואעפ"כ הובאה תיבה זו במגילה, כפי שהובאו בה עוד כמה לשונות שלא יודעים פירושם (כדברי הגמרא²⁵³), אלא שכאן הובא גם פירוש התיבה: "פור הוא הגורל".

וא"כ, כאשר "קראו לימים האלה פורים", מבלי לפרש ש"הם הגורלות", היינו, שנקראים בשם אחד בלבד — היו צריכים לקרותם "גורל" או "גורלות", ולא "פורים", "על שם הפור"?

מא. וקושיא זו מתחזקת יותר²⁵⁴ ע"פ המבואר בכ"מ השייכות של "גורל" לגזירת המן שהיתה בפורים — ע"פ המרומז בגימטריא של התיבות: ענינו של המן מתחיל מעמלק, עליו נאמר²⁵⁵ "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד", ואח"כ יצא ממנו המן, כמבואר בתרגום²⁵⁶ היחוס של המן עד עמלק.

ואיתא בספרים²⁵⁷ ש"גורל" עם הכולל בגימטריא "עמלק", כי, "גורל" מספרו ר"ט, ועם הכולל — ר"מ, שזהו המספר ד"עמלק".

מב. ובהקדים ביאור השייכות של "עמלק" עם מספר ר"מ — שנרמזת במ"ש²⁵⁸ "רם על כל גוים ה'":

הסיבה לכך שעמלק יכול להיטפל ("ידיך טשעפען") לבנ"י היא — כתוצאה מזה שבא היצה"ר ומתחיל לטעון ש"רם על כל גוים ה'", היינו, שהקב"ה נמצא למעלה, ואילו ה"מטה" הוא נמוך יותר מדי בשביל להתעסק עמו, ומצד זה שואלים בנ"י "היש ה' בקרבנו אם אין"²⁵⁹.

וכאשר שואלים "היש ה' בקרבנו אם אין" — אזי "ויבא עמלק"²⁶⁰, כ"משל לאדם שהרכיב את בנו על כתפו וכו', פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הבן, ראית את אבא? אמר לו אביו, אינך יודע היכן אני? השליכו מעליו, ובא הכלב ונשכו"²⁶¹.

מג. והענין בזה:

לכאורה: היתכן שבנ"י שואלים "היש ה' בקרבנו גו'" — הרי זה

(253) ראה מגילה יח, א.
 (254) סיום הקושיא — לקמן סמ"ו.
 (255) בלק כד, כ.
 (256) תרגום שני אסתר ג, א.
 (257) ראה אוה"ת מג"א ע' רכט. סה"מ
 תרל"ה ח"א ע' נגד.
 (258) תהלים קיג, ד.
 (259) בשלח יז, ז.
 (260) שם, ח.
 (261) פרש"י עה"פ.

עתה יצאו ממצרים וראו נסים כו', כמ"ש²⁶² "וירא ישראל", ועד שאמרו
 "זה א-ל"י"²⁶³, ש"היו מראין אותו באצבע" !?

אך הענין הוא — שזהו רק בשעת הנס, בעת יציאת מצרים וקריעת
 ים סוף; אבל לאח"ז, כשנמצאים "בדרך"²⁶⁴, לאחרי שהלכו מקרי"ס,
 ומתחילה ההנהגה בדרך הטבע, אזי ישנו הענין ד"אשר קרך"²⁶⁵, ועד
 שהיציאה פועל שיהודים ישאלו "היש ה' בקרבנו אם אין" — אם הוא
 "בקרבנו" או שאינו "בקרבנו".

הוא לא אומר שאינו מאמין בה' ח"ו; הוא מאמין שהקב"ה הוא
 לא רק "אלקא דאקריא"²⁶⁶ (כפי שאומר אפילו גוי), אלא זהו גם אלקה
 שלו; יש לו רק ספק — "עמלק" בגימטריא "ספק" (כדאיתא בספרים²⁶⁷) —
 "היש ה' בקרבנו", כשהולכים בדרך הטבע. — הקב"ה מראה נסים, אבל
 זה ה' בחג הפסח, בשעת קרי"ס, בשעת ירידת המן; אבל לאחרי שסיימו
 לאכול את המן, במשך כל היום כולו, מתעורר ספק "היש ה' בקרבנו".
 לומר שהקב"ה מתעסק עם ענינים פשוטים למטה?! — ההנהגה
 למטה היא בדרכי הטבע, באמרו, שכך הוא רצונו של הקב"ה, כמ"ש "רם
 על כל גוים ה'", ו"הארץ — נתן לבני אדם"²⁶⁸.

וכיון שכן, צריך להתנהג כבן-אדם! — יש אמנם שלשה דברים
 שבהם בני-אדם הם כמלאכי השרת²⁶⁹, אבל זהו רק באותם שעות שבהם
 מתפלל, לומד תורה ומקיים מצוות; משא"כ בשעה שאוכל ושותה וישן
 וכו' — הרי הוא כבהמה. ומ"ש "אתם קרויין אדם"²⁷⁰ — הרי זה רק
 בנוגע לשלשה דברים שבני-אדם הם כמלאכי השרת, אבל לא בשעה
 שאוכל ושותה וישן כו'.

מד. ובכן: כדי להלחם עם עמלק ולהתגבר עליו — אין מקום
 לדיון ("אויס-טענה'ן זיך") ע"פ שכל, שהרי "בדברים לא יווסר עבד"²⁷¹,
 וכמשל הכלב — שקאי על עמלק (כנ"ל סמ"ב) — שאי אפשר
 לשכנע ("דערנעמען") אותו ע"י שכל, אלא יש צורך ב"מקל" שממנו
 מתיירא כלב²⁷²,

ע' 40; ע' 65. ועוד.	(262) שם יד, לא ובפרש"י.
(268) תהלים קטו, טז.	(263) שם טו, ב ובפרש"י.
(269) חגיגה טז, א.	(264) תצא כה, יד.
(270) יבמות סא, רע"א. וש"נ.	(265) שם, יח ובפרש"י.
(271) משלי כט, יט.	(266) מנחות בסופה.
(272) ראה שמו"ר פ"ט, ב.	(267) ראה כתר שם טוב בהוספות סק"ח.

סה"מ עזר"ת ע' קפב. עטר"ת ע' רצד. תש"ט

והיינו, שאי אפשר להלחם בעמלק ע"י עבודה שע"פ טעם ודעת — כיון שעל זה יכול עמלק לעמוד ולנגד, ולמצוא הסברות בשכל ועד לטענות דקדושה, באמרו, שמצד רוממות הבורא, גדלות הבורא ונפלאות הבורא, לא יפה לחשוב שאיכפת ונוגע להקב"ה ("דער אויבערשטער איז פאַרקאָכט") שהוא ימתין שש שעות בין אכילת בשר לשתיית חלב.

מדובר אודות יהודי שנמצא במעמד ומצב כפי שידע איניש בנפשי, ורוצה לשתות חלב, אלא שמסתכל על השעון ורואה שעברו רק חמש וחצי שעות מאז שאכל בשר, ולכן אינו שותה, אלא מוכרח להמתין עוד חצי שעה. וכל זה למה? — בגלל שכן הוא רצונו של הקב"ה. ובכן: האם אתה חושב — שואל עמלק — שנוגע ואיכפת להקב"ה עם תשתה את כוס החלב שלך חצי שעה יותר מוקדם או יותר מאוחר?! מלבד זה אין להקב"ה מה לעשות?! ...

והגע עצמך:

מחד גיסא — מדובר אודות מלך מלכי המלכים הקב"ה, "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"²⁷³, ואתה אומר ש"לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו"²⁷⁴, אלא כל העולמות נבראו במאמר פיו, ועד ש"במאמר אחד יכול להבראות"²⁷⁵; ומאידך גיסא — מדובר אודות ילד קטן שאכל בשר, ולאח"ז רוצה לשתות חלב, ובינתיים עברו רק חמש וחצי שעות. ואומרים לו: דע, שמלך מלכי המלכים הקב"ה מניח הצדה את העליונים והתחתונים (כמבואר בתניא²⁷⁶), ויושב ומסתכל עליך, באופן ש"בוהן כליות ולב", אם תשתה את החלב לאחרי חמש וחצי שעות, מבלי להמתין עוד חצי שעה.

כך אתה אוהז מהקב"ה — שואל עמלק — וכי זו היא גדלות הבורא, "מה²⁷⁷ גדלו מעשיך הוי"ו" ו"מה²⁷⁸ רבו מעשיך הוי"ו"?!

כאשר עמלק טוען "היש ה' בקרבנו אם אין" — אין זה בגלל כו' ח"ו, אלא אדרבה: מצד גדלות הבורא, כמבואר בחסידות²⁷⁹ שעמלק טוען שמצד גדלות הבורא אין מה להתפעל אפילו מענין של נסים, שכן, במה נחשב הוא לגבי הקב"ה?! — הוא ברא את חוקות הטבע, ולכן יכול לבטלם. ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט²⁸⁰ שבכל רגע נברא העולם מחדש,

(279) ראה ד"ה זכור תרס"ה פ"ד (סה"מ תרס"ה ע' ריד). תרפ"ז פ"ו (סה"מ תרפ"ז ע' קלד). וראה גם שיחת פורים תשכ"ג סי"ט (תו"מ חל"ו ע' 221). שם ח"נ ע' 132. וש"נ. (280) תניא שעהיחיהו"א בתחלתו.

(273) יתרו יט, ב.
(274) ב"ר פ"ג, ב. וש"נ.
(275) אבות רפ"ה.
(276) רפמ"א.
(277) תהלים צב, ו.
(278) שם קד, כד.

אין זה ענין של נס כלל: בתחילה ברא הקב"ה את ים־סוף שלם, לא חצוי, ועכשיו בורא אותו חצוי.

והבחינה על זה היא המסקנא, והמסקנא של עמלק היא — שאין מה להתפעל; הקב"ה נתן לך תכונה של התלהבות ולהט ("א קאך"), ועליך להיות מונח בלהט בענינים השייכים אליך, שאתה יכול למשש אותם, להתעמק בהם ולהבין אותם; משא"כ בנוגע לענינים הקשורים עם הקב"ה — הנה על זה ישנם ה"שלושה כמלאכי השרת"²⁶⁹, ענינים שבהם עוסקים בשעות מסויימות במשך היום, אבל אין מקום כלל לענין של התפעלות! — מה יש להתפעל מזה ש"מה רבו מעשיך ה'" ו"מה גדלו מעשיך ה'", בה בשעה שלגבי הקב"ה אין זה ריבוי ואין זו גדלות, ואדרבה: כדברי הגמרא²⁸¹ "במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו", והיינו, שהענין ד"מה רבו מעשיך" ו"מה גדלו מעשיך" הוא ירידה לגבי הקב"ה, ואעפ"כ אומרים ליהודי לצאת בהתפעלות ולהתחיל לשיר ולרקוד ועד להתעלף ולהתבטל ממציא אותו בשמו"ע, "כעבדא"²⁸² קמי מריי"!!! ...

אך הענין הוא — שיהודי לא נכנס לשקו"ט ע"פ שכל!

— הוא יכול לענות לו גם ע"פ שכל, אבל, לא זה מה שיפעל עליו, כיון שהקושיא היא לא בגלל שענין זה מבלבל בשכלו; הוא לא רוצה לשאת את ה"עול" של הקב"ה, אלא שמחפש "הצדקה" לכך, שאין זה בגלל שאינו רוצה סתם, אלא בגלל שע"פ שכל אינו צריך לרצות בכך, ולכן, במקום להביא טענות מענינים אחרים, שואל הוא "מיני וביי": היתכן לומר שבזה מונח הקב"ה — לידע אם אתה ממתין בין בשר לחלב שש שעות או חמש וחצי שעות... ועד"ז בנוגע ל"קלות שבקלות", ועד לענינים של "דברי סופרים", ועד לענינים של "מנהג ישראל" ש"תורה הוא"²⁸³.

ולכן אין מקום להכנס עמו לוויכוח ע"י טענות שע"פ טעם ודעת, כי, מה שמפריע ומעיק ל"עמלק" — אינו השכל; השכל אינו אלא כדי להצדיק את הרצון; וכמו ענין ה"שוחד" ש"יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"²⁸⁴, והיינו, שגם מי שהתורה קוראתו בשם "חכם", הנה כשלוקח שוחד, הרי זה מעוור עיני חכמים. ואם הדברים אמורים אפילו בנוגע

281) ראה מגילה לא, א. סה"מ ה'ש"ת ע' מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סת"ל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. בתצ"ד ס"ט"ז. ועוד.

282) שבת יו"ד, רע"א.

283) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב.

284) פ' שופטים טז, יט. מהר"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד.

לפרוטה אחת, שנחשבת ע"פ דין ל"שוחד", ללא נפק"מ אם הדיין הוא עשיר או עני (ועד"ז בנוגע לשוחד של דברים וכו', ככל פרטי הדברים שנימנו בגמרא²⁸⁵) — הרי עאכו"כ שכאשר רצונו בכך (מאיזה טעם שיהיה), הרי זה בודאי "שוחד" שמעוור עיני חכמים.

מה. ולכן, טענתו של יהודי היא — לא מצד ענין של טעם ודעת, אלא מצד ענין ה"גורל":

כתיב²⁸⁶ "יעקב חבל נחלתו", שתרגומו "עדב אחסנתי", והרי "עדב" פירושו "גורל", שזהו הענין ד"מה נעים גורלנו" (כנ"ל סל"ט).

וכיון שזהו ענין של "גורל", הנה "בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו"²⁸⁷, ואין בזה ענין של שכל למה נפל הגורל באופן כך או באופן אחר, ואפילו כשמתקבל בשכל שכך צריך ליפול הגורל, אין עושים זאת בגלל הוראת השכל, אלא בכלל שכך נפל ה"גורל".

וזהו שטוען יהודי — שאינו נקרא ע"ש חכמתו או ע"ש צדקותו, אלא ע"ש ענין ה"גורל" — שנפל בגורלו להוולד יהודי, בן אברהם יצחק ויעקב, שזהו ענין שאינו תלוי כלל בעבודתו ויגיעתו.

— אין זה ענין של הבנה והשגה, שיש בו כלל "לא יגעת ומצאת אל תאמין"²⁸⁸, אלא צריך להתייגע, וכאשר יתייגע קצת, ידע קצת, וכאשר יתייגע הרבה, ידע הרבה. ועד"ז בנוגע לעניני מדות, ועניני מחשבה דיבור ומעשה, שבכולם יש תפיסת ידי אדם; הענין היחידי שאינו תלוי בו הוא — היותו יהודי; לא שאלו אותו על זה, ואין לו שום דעה בזה; המציאות היא שנולד באופן שהוא בן אברהם יצחק ויעקב.

ועל זה אומר הקב"ה "והייתם לי סגולה"²⁸⁹,

— ומוסיף: "כי לי כל הארץ", אף שלכאורה הרי זה דבר והיפוכו, שהרי "כי לי כל הארץ" אינו טעם על "והייתם לי סגולה", אלא כפירוש רש"י: "לא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם.. כי לי כל הארץ (ואעפ"כ) והם בעיני ולפני לכלום" —

והיינו, שאין זה מצד טעם ודעת, אלא ענין של "סגולה", שאינו ענין של טעם ודעת,

ובלשון רבינו הזקן באגה"ק²⁹⁰ (בנוגע לענין המצוות, שלכל אחד

(288) מגילה ו, ריש ע"ב.

(289) יתרו יט, ה.

(290) סוס"ז.

(285) כתובות קה, ב.

(286) האזינו לב, ט.

(287) משלי טז, לג.

מישראל יש מצוה שבה "הוי זהיר טפיי"²⁹¹: "אינו בבחינת טעם ודעת מושג, אלא למעלה מבחינת הדעת .. ודוגמתו למטה הוא בחינת הגורל ממש".

ובאופן כזה הוא ענין היותו יהודי — שאין זה ענין שהי' לו איזה חלק בזה (מצד עבודתו כו'), אלא זהו ענין שנעשה מצד הקב"ה, ועליו להודות להקב"ה: "ברוך .. שלא עשני גוי".

וכאשר יהודי תופס זאת, אזי אומר ליצה"ר: הטענה שלך היא ע"פ שכל; אבל אני מציאות כזו שנפל בחלקי ה"גורל" שיש לי את הקב"ה ויש להקב"ה אותי, וכל שאר הענינים אינם נוגעים לא לי ולא להקב"ה! ...

וכיון שכן, לא יפלא שהקב"ה יושב במקומו, ומניח את העליונים ואת התחתונים, ומביט על היהודי לראות אם ימתין שש שעות בין בשר לחלב, ואיך יתנהג בשבת בעמדו לצאת מרשות היחיד לרשות הרבים (וכפי שמוסיפים הרבנים: גם לכרמלית...), אם יבדוק את כיסיו ויוציא כל מה שיש בהם וישאיר ברשותו (כדי שלא יטלטל את מטפתו וכיו"ב), ורק לאח"ז יעבור את מפתן הבית. — ובזה מונח הקב"ה! ...

לכאורה, לומר דבר כזה — הוא היפך קידוש השם רח"ל! אבל, כך אומרת התורה, שהיא תורת-אמת, כיון שזוהי האמת!

וכאשר הגישה היא מצד ענין ה"גורל" — אזי "יעקב הלך לדרכו"²⁹² בעבודתו, ולא נוגע לו כלל טענת עמלק, שאין לו שום עסק עמו, לפי שאין זה בגבולו כלל.

מו. ועפ"ז מתחזקת יותר הקושיא בנוגע לשם של ימי הפורים, ע"ש ה"פור", ולא ע"ש ה"גורל" — לא רק בגלל שכשיש ברירה לבחור בין שם בלשון הקודש לשם בלשון שבעים האומות צריך לבחור בשם אשר יקראו לו בלשון הקודש, אלא במיוחד בגלל הקשר של היו"ט עם ענין ה"גורל", שהרי ביטול גזירת המן באופן ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", הי' עי"ז שעמדו בתנועה של מס"ג, ולא במעמד ומצב של עבודה שמצד טעם ודעת, ולכן יש להדגיש זאת בשם היו"ט, ע"ש ה"גורל" דוקא?!

ויתירה מזה:

ידוע מ"ש בתיקוני זהרי¹⁰¹ ש"פורים" ו"יום הכפורים" ענינם אחד,

292) ע"פ ויצא לב, ב.

291) שבת קיח, סע"ב.

ואדרבה: "יום הכפורים" הוא "כפורים". והרי ביוהכ"פ ישנו רק ענין ה"גורל": "גורל אחד לה"²⁹³ — שעיר החטאת שהקריב הכה"ג בביהמ"ק והכניס את דמו לקדש הקדשים, ו"גורל אחד גו"²⁹³ — השעיר שנשלח לעזאזל (הר עז וקשה, צוק גבוה²⁹⁴) "ביד איש עתי המדברה"²⁹⁵, דאף ש"דחייתו .. זו היא שחיתתו"²⁹⁶, הרי מקומו הוא במדבר, שזהו המקום דהיפך הקדושה, שאין זה מקומו של יהודי; ואין שם ענין ה"פור" כלל. וא"כ, אפילו אם האפשרות לקרוא ליו"ט ע"ש הפור או ע"ש הגורל היתה שוה — היו צריכים לקרוא ע"ש ה"גורל" כדי להדגיש את שייכותו ליוהכ"פ?!

מז. ויובן בהקדם המבואר במ"א²⁹⁷ אודות החידוש דפורים לגבי יוהכ"פ (ששניהם היו בזמן שביהמ"ק קיים²⁹⁸, וישנם גם בזמן הגלות): יוהכ"פ — הוא היום היותר נעלה מכל ימי השנה, שבהם יש ימי חול, ויש ימים שהם "מקראי קודש"²⁹⁹ (אבל עדיין אינם "קודש"), וישנו יום השבת ש"קודש היא"³⁰⁰, ולמעלה מזה הוא יום הכיפורים — "שבת שבתון"³⁰¹.

ואז נמצא יהודי במעמד ומצב שדומה למלאך — שהרי ביוהכ"פ אסורים באכילה ושתיו וכו', כך, שלא שייכים אז הענינים שבהם דומים לבהמה²⁶⁹, אלא רק הענינים שבהם דומים למלאכי השרת, וכפי שמצינו כמה ענינים שעושים ביוהכ"פ שהטעם לזה הוא בגלל שדומים למלאכים³⁰².

ואילו בפורים — הנה אותם ענינים שנעשים ביוהכ"פ ע"י ענין התענית, חמשה עינויים³⁰³, באופן של התנתקות מענינים גשמיים, נעשים בפורים דוקא ע"י ענינים גשמיים, אכילה ושתיו, "משתה ושמחה", ועד לאופן "דלא ידע" (מצד ריבוי השתי).

ועוד זאת, שהחידוש של פורים הוא — שענינו נפעל כאשר בני"מ נמצאים במעמד ומצב ש"אכתי עבדי אחרור אנן"⁹⁶.

299) אמור כג, ב.	293) אחרי טז, ת.
300) תשא לא, יד.	294) פרש"י עה"פ.
301) אחרי שם, לא. אמור שם, לב.	295) שם, כא.
302) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ס"ח ס"ג.	296) יומא סד, רע"א.
סתרי"י ס"ט. סתרי"ט ס"ט. וש"נ.	297) ראה שיחת פורים תשי"ט סל"ג
303) ראה יומא רפ"ח. טוש"ע ואדה"ז	(תו"מ חכ"ה ע' 130). וש"נ.
אר"ח רסתר"א.	298) שהרי לאחר המאורע דפורים עמד בית שני מאות שנים.

כלומר: בפורים רואים מה שיש בכחו של יהודי לפעול — לא בהיותו במעמד ומצב שדומה למלאך (והרי על "מלאך" אין לגוי שום שליטה...), אלא בהיותו במעמד ומצב של "עבדי אחשורוש", ולא באופן שמורד במלכות ובורח משם, אלא הוא נמצא "עם הגולה אשר הגלתה גו"³⁰⁴, תחת מלכותו של אחשורוש (שאפילו לאחר הנס שבית המן ניתן למרדכי, אומר אחשורוש "הכסא אגדל ממך"³⁰⁵, ומרדכי הוא רק "משנה למלך אחשורוש"⁴⁸), ועד שגם כאשר ישנו ביהמ"ק השני (אף שחסרו בו ה' דברים, כמ"ש³⁰⁶ "ואכבד" חסר ה'³⁰⁷) צועקים בני": "עבדי אחשורוש אנן";

ואעפ"כ, אומרים ליהודי: אין לך מה להתיירא! התורה אומרת אמנם ש"עבדי אחשורוש אנן", ולכן ישנו הענין ש"לא יעלו בחומה"³⁰⁸, וכללות הענין ד"דרשו את שלום העיר גו' והתפללו בעדה גו'³⁰⁹ (כמבואר בכמה הלכות בשו"ע)³¹⁰; אבל, במה דברים אמורים — כשאין זה בסתירה לעניני יהדות, וכדאי תא במדרש³¹¹ אודות דברי חנני' מישאל ועזרי' "למלאך נבוכדנאצר"³¹²: "אם .. לארנוניות את גזור עלינו, את מלך, ואם לעבודת אלילים, את וכלבא שוין"! ... ואמרו זאת באותו זמן שהיו חייבים לדרוש את שלום העיר ולהתפלל בעדה, כפי שאכן עשו זאת בהתחלת הדיבור שלהם; ובימי הפורים הי' כן (לא רק אצל חנני' מישאל ועזרי', אלא גם) אצל "כל היהודים אשר בכל מדינות המלך", קכ"ז מדינות (שהרי אחשורוש מושל בכיפה הי'²¹³).

וזהו שאומרים ליהודי: אל תחשוב שתוכל לפעול רק בגבול הקדושה, שהיהדות שלך לא תפגע; תוכל גם לנצל את עובדת היותך "עבד אחשורוש", ולעשות גם מזה יו"ט לבני", ועד שגם גוים יודעים שימי הפורים הם יו"ט שחוגגים בני" על ביטול גזירת המן באופן ד"ונהפוך הוא", ועד ש"מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק"³¹³.

ומובן, שאין זה סתם "קונץ" — שהרי אין ענינה של התורה להראות "קונצן" — אלא העבודה היא לפעול שגם הענינים של המן יהפכו לקדושה, כי, גם ענינו של "המן" הוא "מן התורה"³¹⁴,

(304) אסתר ב, ו.	(311) יל"ש דניאל רמז תתרס (בסופו).
(305) מקץ מא, מ.	וראה ויק"ר ספל"ג.
(306) חגי א, ח.	(312) דניאל ג, טו.
(307) יומא כא, ב. הובא בפרש"י עה"פ.	(313) גיטין נו, ב. וש"נ.
(308) כתובות קיא, רע"א.	(314) ראה חולין שבעה ע"ב. וראה גם
(309) ירמ" כט, ז. אבות פ"ג מ"ב.	תו"מ חנ"ג ע' 59. וש"נ.
(310) ראה לקמן סנה"ה. וש"נ.	

[שהרי אין דבר שאינו מן התורה. ולדוגמא: ח"ו לומר שאצל סנהדרין שואלים רק ענינים הקשורים עם פירוש המשנה או פסוק בתורה, ולא בעניני רפואה; בנוגע לכל הענינים צריכים לשאול אצל סנהדרין, אלא שסנהדרין נצטוו שבענין הקשור עם רפואה עליהם לשאול דעתו של הרופא, ולאח"ז פוסקים הסנהדרין שהדין הוא כך וכך. — יכול להיות שהפס"ד יהי' לעשות כדעת הרופא, ויתכן שהפס"ד יהי' לשאול אצל הרופא (לאו דוקא שסנהדרין ישאלו, אלא יכולים לסמוך על כל מי ששואל), אבל הסיבה לכך שעושים זאת היא — בגלל שהתורה אומרת "ורפא ירפא"³¹⁵, "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות"³¹⁶,

— דלכאורה אינו מובן: איך יכול לבוא רופא ולרפא?! הקב"ה מביא חולי, ובא בן-אדם ומתערב בזה?! וכפי ש"שאל טורונסורפוס הרשע את ר"ע .. משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו" (בתמ"י)¹⁸⁷. אלא שהתורה אומרת "שניתנה רשות לרופא לרפאות" —

כמדובר כמ"פ שיש בזה ב' פירושים: (א) שמוותר לרופא לרפאות, (ב) מלשון הורמנא, שנותנים כח לרופא לרפאות³¹⁷, אלא שצריכים להפוך זאת לקדושה.

מח. ולכן נקרא היו"ט "פורים", "על שם הפור", ולא ע"ש הגורל: ענינו של פורים הוא — שגם גוי רואה שבאותה שעה עצמה שיהודי הוא במעמד ומצב של "עבדי אחשוורוש", לא נחלש הקשר והשייכות שלו עם ענין ה"גורל", שישנו אצלו בשלימות, אלא שהגוי אינו שייך ללשון הקודש ("גורל"), ולכן צריכים לומר לו שהימים האלה נקראים "פורים", "על שם הפור" [והרי לגוי לא צריכים לפרש תיבת "פור"; רק ליהודי צריך לפרש "פור הוא הגורל"], אלא שישנו ענין ה"פור" שהפיל המן, וישנו הענין ד'ונהפוך הוא" שפועל יהודי בימי הפורים.

ולכן, למרות שיש ברירה לקרותו בשם "גורל", קוראים אותו בשם "פור" — להורות שזהו ענין הגלוי לכל העמים, גם לגוי שאינו שייך ללשון הקודש, שלכן אינו נקרא בשם של קדושה, אלא דוקא ע"ש ה"פור", והיינו, שכאשר מסתכלים על ענין ה"גורל" כפי שהוא בגשמיות

(317) ראה גם אג"ק ח"ד ע' קיא. ח"ה

(315) משפטים כא, יט.

(316) ברכות ס, סע"א. וש"נ. שו"ע יו"ד ס"ע קפו. ריש ע' רט. ח"ט ע' ג. ועוד.

ר"ס שלו.

העולם, רואים שזהו ענין שנקרא בשם "פור", מצד המעמד ומצב ד"עבדי אחשוורוש אנן", ואעפ"כ, כפי שנשאר באופן של "פור", נעשה יו"ט אצל בני שמעורר אצלם הענין ד"עד דלא ידע", למעלה משכל וטעם ודעת.

והיינו, שאין נפק"מ כלל כיצד מתקבל הדבר ע"פ שכל וע"פ חשבון — אם צריך לשמור ולקיים את המצוה או לוותר עלי', לעשות "מסחר" במצוות: להחליף "קלה שבקלות" כדי שיוכל לקיים "חמורה שבחמורות", אלא באופן ד"לא תהא יושב ושוקל כו"³¹⁸, שכן, ענין המצוות אינו ניתן למשקל וחשבון; זה לא "מסחר"; זהו ענין שהקב"ה "קדשנו במצוותיו וצונו", הן על קלות שבקלות והן על חמורות שבחמורות.

אלא מאי, אין זה מונח בשכל — הנה רצונו של הקב"ה שיהודי יעסוק בשכלו עד מקום שידו מגעת, ולאח"ז יאמר שאין נפק"מ אצלו מה יאמר השכל; עכשיו הוא אוהו ב"עד דלא ידע", עכשיו הוא אוהו ב"גורלות", ומצד ענין הגורל הרי זה באופן ש"בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו"²⁸⁷; זהו קשר שבין בני' להקב"ה, ובתוכם לא יתערב זר, כולל גם ענין השכל, איזה שכל שיהי'.

ובאופן כזה פועל יהודי על חלקו בעולם ועל כל המדינה, וכאמור, שגם גוים יודעים שבנ"י חוגגים את ימי הפורים בגלל שבטלה גזירת המן, כיון ש"ונהפוך הוא", ו"נפל פחד היהודים עליהם", ועד שעושים זאת ברצונם הטוב, וכמו שאחשוורוש נתן את כל אשר להמן למרדכי היהודי, ככל פרטי הענינים שנאמרו במגילה.

וכל זה נעשה באופן ש"נחתום בטבעת המלך"³¹⁹, מלכו של עולם, ובמילא אין למטה בחירה על זה, שהרי "לב מלכים ושרים ביד ה'"⁸, ומוכרחים לחתום כן גם למטה.

וימי הפורים פועלים שכשם ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" בימים ההם — "כן תהי' לנו" בזמן הזה.

* * *

318) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב. 319) אסתר ח, ח. ירושלמי פאה פ"א ה"א. ועוד.

הוספה

[י"ד אד"ר, היתשני"ב]

- [1] יגרום נח"ר גדול כפשוט, ועפמשי"נ ואתהלכה ברחבה —
ובודאי שצ"ל התחלה בגשמיות דענין הכי רוחני — תו"ת.
אזכיר עה"צ.
- [2] לכאורה חסר עיקר — כמה ת' נתוספו בהשיבה מעת אסיפה הקודמת.



מהעסקת המזכיר. מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית, על גליון מכתבס"דו"ח בתאריך זה — בו כותבים ש"אתמול התקיימה אסיפה אודות עניני הישיבה .. על האסיפה באו ד' מהרמי"ם ובקשו בשם כל הרמי"ם ליתן הוספה על השכירות .. ולאחר שקו"ט הסכימו כל משתפי האסיפה ליתן 6 אחוז, כפי שהרמי"ם הסכימו, הגם שמצב הכספי דחוק", ומציינים ש"מהטעמים שהסכימו ליתן ההוספה — שבודאי זה יגרום נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ושזה יגרום שיהי מצב הכספי בהרחבה גדולה וכו'; ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שההסכמה ליתן ההוספה תגרום שתהי' ההרחבה בהשיבה יותר ויותר, ובאופן לכתחילה אריבער". — על כותבם "שבודאי זה יגרום נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א" — מתח רבינו קו תחת התיבות "יגרום נח"ר", וכתב (ככפנים).

ועפמשי"נ ואתהלכה ברחבה: תהלים קיט, מה.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות

הת' מרדכי שמואל שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

כ"ג אדר-ראשון, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

ולזכות אָחיו ואחיותיו שיחיו



נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' דוד וזוגתו מרת שרה חנה שיחיו מונדשיין

ולזכות זקניהם וזקנותיהם שליטי"א